

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)
της 22ας Μαΐου 1996 *

Στην υπόθεση T-277/94,

Associazione Italiana Tecnico Economica del Cemento (AITEC), ένωση ιταλικού δικαίου με έδρα τη Ρώμη, εκπροσωπούμενη από τους Mario Siragusa, Giuseppe Scassellati-Sforzolini και Cesare Rizza, δικηγόρους, αντιστοίχως, Ρώμης, Bologna και Συρακουσών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Elvinger, Hoss et Prussen, 15, Côte d'Eich,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Nicola Anneschino και Ben Smulders, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως D/05268 της Επιτροπής, της 9ης Ιουνίου 1994, καθότι με αυτή διατυπώθηκε η άρνηση της Επιτροπής να προσφύγει στο Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, λόγω μη εκτέλεσεως από την Ελληνική Κυβέρνηση της αποφάσεως 91/144/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 2ας Μαΐου 1990, σχετικά με την

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ενίσχυση που χορήγησε η Ελληνική Κυβέρνηση σε βιομηχανία τσιμέντου (ΑΕ «Τσιμέντα Χαλκίδος») (ΕΕ 1991, L 73, σ. 27), και, επικουρικός, την ακύρωση της διατυπωθείσας με την απόφαση D/07743 της 26ης Ιουλίου 1994 επιβεβαιώσεως της αρνήσεως αυτής, καθώς και, εναλλακτικώς, την αναγνώριση της παραλείψεως της Επιτροπής,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Η. Kirschner, Πρόεδρο, Β. Vesterdorf, C. W. Bellamy, Α. Καλογερόπουλο και Α. Potocki, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 12ης Δεκεμβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Είναι πασίδηλο ότι, διαρκούντος του 1988, η Ελληνική Δημοκρατία χορήγησε ενισχύσεις στους Έλληνες παραγωγούς τσιμέντου, ιδίως δε στην Ανώνυμο Εταιρεία Τσιμέντα Χαλκίδος (στο εξής: Τσιμέντα Χαλκίδος). Λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών ζημιών της εταιρίας αυτής, η Ελληνική Κυβέρνηση αποφάσισε να κεφαλαιοποιήσει μέρος των χρεών της και επέτρεψε, αφενός, να

μην απαιτήσουν μερικοί δημόσιοι οργανισμοί και επιχειρήσεις την επιστροφή των χορηγηθέντων στα Τσιμέντα Χαλκίδος δανείων και, αφετέρου, να διατηρήσουν υπέρ της εταιρίας αυτής ένα όριο πιστώσεων (για περιγραφή της γενικής καταστάσεως του τομέα του τσιμέντου στην Ελλάδα, βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 1995, Τ-447/93, Τ-448/93 και Τ-449/93, ΑΙΤΕC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. ΙΙ-1971).

- 2 Αφού έλαβε γνώση των περιστατικών αυτών, η Επιτροπή κίνησε, στις 3 Απριλίου 1989, τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ και κάλεσε, με ανακοίνωση σχετικά με ενίσχυση που χορήγησε η Ελληνική Κυβέρνηση στα Τσιμέντα Χαλκίδος (ΕΕ C 156 της 24ης Ιουνίου 1989, σ. 3), τους ενδιαφερομένους, εκτός των κρατών μελών, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Η προσφεύγουσα ΑΙΤΕC, η οποία εκπροσωπεί την πλειονότητα των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου, παρενέβη στη διαδικασία ως ενδιαφερόμενο μέρος, με την αποστολή, στις 17 Ιουλίου 1989, γραπτών παρατηρήσεων προς την Επιτροπή. Η Ελληνική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι εφάρμοσε τον νόμο 1386/83 της 5ης Αυγούστου 1983 (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας*, Α, 107 της 8ης Αυγούστου 1983, σ. 14) περί ιδρύσεως του Οργανισμού Οικονομικής Ανασυγκροτήσεως Επιχειρήσεων (στο εξής: ΟΑΕ), μιας ανώνυμης εταιρίας, της οποίας το κεφάλαιο ανήκε καθ' ολοκληρίαν στο Δημόσιο και της οποίας ο σκοπός συνίστατο στο να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Προς τούτο, ο ΟΑΕ μπορούσε ιδίως να αναλάβει τη διοίκηση και την τρέχουσα διαχείριση επιχειρήσεων που βρίσκονταν στο στάδιο της εξυγιάνσεως ή είχαν εθνικοποιηθεί. Κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, τα Τσιμέντα Χαλκίδος είχαν υπαχθεί στις περί εκκαθαρίσεως διατάξεις του ανωτέρω νόμου, εκκαθαρίσεως η οποία επρόκειτο να γίνει κατά τα τέλη του 1989.
- 3 Στις 2 Μαΐου 1990, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 91/144/ΕΟΚ, σχετικά με την ενίσχυση που χορήγησε η Ελληνική Κυβέρνηση σε βιομηχανία τσιμέντου (ΑΕ «Τσιμέντα Χαλκίδος») (ΕΕ 1991, L 73, σ. 27, στο εξής: απόφαση του 1990). Το διατακτικό της έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Οι ενισχύσεις που χορήγησε η Ελληνική Κυβέρνηση στην ΑΕ «Τσιμέντα Χαλκίδος», επιτρέποντας στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς να μην εισπράξουν τις απαιτήσεις τους έναντι της εταιρίας αυτής και επιτρέποντας την

περαιτέρω αύξηση των εν λόγω απαιτήσεων, είναι παράνομες, δεδομένου ότι χορηγήθηκαν κατά παράβαση των κανόνων του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ. Επί πλέον, οι εν λόγω ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά δεδομένου ότι δεν πληρούν τα κριτήρια για εξαίρεση που προβλέπονται στο άρθρο 93, παράγραφοι 2 και 3, της εν λόγω Συνθήκης και πρέπει, συνεπώς, να καταργηθούν.

Εξάλλου, η Ελληνική Κυβέρνηση δεν πρόκειται να προβεί στην εφαρμογή της πρότασής της για χορήγηση ενίσχυσης με κεφαλαιοποίηση των χρεών της εταιρείας αυτής.

Άρθρο 2

Η Ελληνική Κυβέρνηση καταργεί και ανακτά την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1, πρώτο εδάφιο.

Άρθρο 3

Η Ελληνική Κυβέρνηση ενημερώνει την Επιτροπή σε τρεις μήνες από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης για τα μέτρα που έχει λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί με αυτήν.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία.»

- 4 Λίγες ημέρες μετά την κοινοποίηση της αποφάσεως του 1990, η Ελληνική Κυβέρνηση γνωστοποίησε στην Επιτροπή ότι τα Τσιμέντα Χαλκίδος δεν είχαν ακόμη υπαχθεί στις περί εκκαθαρίσεως διατάξεις του προαναφερθέντος νόμου 1386/83 και ότι, εξάλλου, διεξήγαγε συζητήσεις με αλλοδαπούς επενδυτές. Με την ευκαιρία αυτή, ανακοινώθηκαν επίσης διάφορες πληροφορίες σχετικά με τα χρέη, τη λογιστική κατάσταση και τις εξαγωγές των Τσιμέντων Χαλκίδος.
- 5 Τον Οκτώβριο του 1990, η Ελληνική Κυβέρνηση, αφού υπενθύμισε τη νέα πολιτική και οικονομική αντίληψή της στον τομέα της ιδιωτικοποιήσεως και αναδιαρθρώσεως των υπερχρεωμένων εταιριών, ζήτησε τη συνεργασία της Επιτροπής προκειμένου να εξευρεθεί ο καλύτερος τρόπος εκτελέσεως της αποφάσεως του 1990.
- 6 Τον Οκτώβριο και Νοέμβριο του 1990 έγιναν διάφορες συναντήσεις στην Αθήνα, έγινε δε και μία συνάντηση στις Βρυξέλλες στις 11 Ιανουαρίου 1991. Κατά τις συναντήσεις αυτές, οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή όσον αφορά το στάδιο των διαπραγματεύσεων σχετικά με το μέλλον των Τσιμέντων Χαλκίδος.
- 7 Στις 13 Μαρτίου 1991, κατόπιν πλειοδοτικού διαγωνισμού, η ιταλική εταιρία Calcestruzzi SA προσέφερε ποσό 33 δισεκατομμυρίων δραχμών (δρχ.) καταβλητέο τοις μετρητοίς και ποσό 8 περίπου δισεκατομμυρίων δρχ. καταβλητέο εντός δέκα ετών για την αγορά των Τσιμέντων Χαλκίδος. Οι πιστωτές, οι οποίοι θα υφίσταντο μεγαλύτερες ζημιές αν πτώχευε η εταιρία, βρήκαν συμφέρουσα την προσφορά αυτή. Η Επιτροπή πληροφορήθηκε τα περιστατικά αυτά, αφενός, με μια ανακοίνωση της 21ης Μαρτίου 1991 και, αφετέρου, κατά τη διάρκεια μιας συναντήσεως που έγινε στην Αθήνα από τις 17 έως τις 20 Μαΐου 1991.
- 8 Στις 12 Ιουλίου 1991, ενώ δεν είχε ακόμη πραγματοποιηθεί η πώληση, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, κύριος πιστωτής των Τσιμέντων Χαλκίδος, ζήτησε από το Εφετείο Αθηνών να θέσει την εταιρία υπό εκκαθάριση. Το Εφετείο απέρριψε την αίτηση αυτή με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 1991, εκτιμώντας, αφενός, ότι τα Τσιμέντα Χαλκίδος ήταν ακόμη σε θέση να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις τους και, αφετέρου, ότι η λύση της αγοράς, η οποία απαιτούσε έναν ορισμένο χρόνο για να υλοποιηθεί, ήταν η πλέον συμφέρουσα για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

- 9 Στις 4 Σεπτεμβρίου 1991, η Επιτροπή ζήτησε από τις ελληνικές αρχές συμπληρωματικές πληροφορίες όσον αφορά την πώληση των Τσιμέντων Χαλκίδος. Το πρόβλημα αυτό τέθηκε επίσης κατά μια συνάντηση της 18ης Νοεμβρίου 1991 από το τότε αρμόδιο για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων μέλος της Επιτροπής.
- 10 Στις 17 Ιουνίου 1992, οι τέσσερις κύριοι πιστωτές των Τσιμέντων Χαλκίδος υπέγραψαν με τους μετόχους της εταιρίας αυτής συμφωνία προβλέπουσα αύξηση κεφαλαίου. Η Calcestruzzi Holding SA (στο εξής: Calcestruzzi) επρόκειτο να καταβάλει 41 250 000 050 δρχ. για να αποκτήσει το 95 % των νέων μετοχών. Με απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 1992, το Εφετείο Αθηνών ενέκρινε τη συμφωνία αυτή.
- 11 Κατόπιν καταγγελίας που κατέθεσε η ΑΙΤΕC στις 19 Νοεμβρίου 1992, η Επιτροπή, με έγγραφο της 3ης Δεκεμβρίου 1992, ζήτησε εκ νέου από τις ελληνικές αρχές να της γνωστοποιήσουν αν είχε ευοδωθεί η συμφωνία με τους πιστωτές. Η Ελληνική Κυβέρνηση απάντησε με έγγραφο της 28ης Δεκεμβρίου 1992, επισημαίνοντας ότι η συμφωνία είχε όντως εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα, αλλά ότι η Calcestruzzi δεν είχε ακόμη αναλάβει τα Τσιμέντα Χαλκίδος, καθότι δεν είχε προβεί στην πρώτη καταβολή η οποία έπρεπε να γίνει στις 30 Νοεμβρίου 1992.
- 12 Η Επιτροπή απευθύνθηκε εκ νέου στην Ελληνική Κυβέρνηση με έγγραφο της 5ης Φεβρουαρίου 1993, για να της εκφράσει την ανησυχία της όσον αφορά τη μη εκτέλεση της αποφάσεως του 1990 και να της ζητήσει να εξεύρει εναλλακτικές λύσεις στην περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η πώληση προς την Calcestruzzi. Στις 19 Μαΐου 1993, έδωσε απάντηση στην από 19 Νοεμβρίου 1992 καταγγελία της ΑΙΤΕC, αναφερθείσα στην ανωτέρω αίτησή της της 5ης Φεβρουαρίου 1993 προς την Ελληνική Κυβέρνηση, καθώς και στην έναρξη πτωχευτικής διαδικασίας κατά των Τσιμέντων Χαλκίδος.
- 13 Στις 2 Ιουνίου 1993, η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες από την Ελληνική Κυβέρνηση ως προς τις αποφάσεις των δικαστικών αρχών, ενώ τα Τσιμέντα

Χαλκίδος διαβίβασαν στην Επιτροπή διάφορες πληροφορίες σχετικά ιδίως με τις ενέργειες που έγιναν με σκοπό να επιτευχθεί η ανάληψη της εταιρίας από την Calcestruzzi.

- 14 Στις 13 Ιουνίου 1993, τα Τοιμέντα Χαλκίδος προσέφυγαν στο διαιτητικό δικαστήριο του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, καταγγέλλοντας τη μη εκτέλεση των υποχρεώσεων που ανέλαβε η Calcestruzzi και ζητώντας από την εταιρία αυτή την καταβολή ποσού 104 δισεκατομμυρίων δρχ. Στις 7 Ιουλίου 1993, τα Τοιμέντα Χαλκίδος άσκησαν κατά της Calcestruzzi και αγωγή ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών, ζητώντας αποζημίωση ύψους 104 εκατομμυρίων δρχ.
- 15 Στις 3 Μαΐου 1994, η ΑΙΤΕC υπέβαλε νέα καταγγελία στην Επιτροπή, ζητώντας της, αφενός, να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογήν του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, προκειμένου να αναγνωριστεί ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση του 1990, και, αφετέρου, να κηρυχθούν, μέσω διαδικασίας βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης, παράνομες οι νέες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ελληνική Κυβέρνηση στα Τοιμέντα Χαλκίδος. Δεδομένου ότι συνεχίστηκε η παράνομη συμπεριφορά της Ελληνικής Κυβερνήσεως, παρά τα επανειλημμένα διαβήματα της ΑΙΤΕC, η ΑΙΤΕC θεώρησε ότι ήταν αναγκασμένη να επιμείνει ώστε η Επιτροπή να θέσει επί τέλους τέρμα στην κατάσταση αυτή που και η ίδια θεωρούσε παράνομη. Η ΑΙΤΕC προσέθεσε ότι θα ασκήσει ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή κατά παραλείψεως, αν η Επιτροπή δεν αντιδράσει εντός των δύο μηνών από της αιτήσεως.
- 16 Με έγγραφο της 7ης Ιουνίου 1994, η Επιτροπή ζήτησε από την Ελληνική Κυβέρνηση να επιβεβαιώσει τις πληροφορίες που η Επιτροπή είχε λάβει ως προς την εκτέλεση της αποφάσεως του 1990 και να της παράσχει στοιχεία όσον αφορά τις άλλες ενισχύσεις που φέρεται ότι χορήγησε στα Τοιμέντα Χαλκίδος. Η Ελληνική Δημοκρατία απάντησε στην αίτηση αυτή με έγγραφο της 20ής Ιουλίου 1994. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής εξέτασαν στη συνέχεια πολυάριθμα έγγραφα που επισυνάφθηκαν στην απάντηση της Ελληνικής Κυβερνήσεως.

17 Με το από 9ης Ιουνίου 1994 έγγραφο του κ. Petersen, διευθυντή στη Γενική Διεύθυνση της Επιτροπής «Ανταγωνισμός» (ΓΔ ΙV· παράρτημα 1 του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου), η Επιτροπή γνωστοποίησε στην ΑΙΤΕC τις εξελίξεις που σημειώθηκαν μετά το από 19 Μαΐου 1993 έγγραφο της. Το έγγραφο της 9ης Ιουνίου 1994 συνεχίζει ως εξής:

«Η Επιτροπή φρονεί ότι οι ανήκοντες στον δημόσιο τομέα (και οι ιδιώτες) πιστωτές των Τσιμέντων Χαλκίδος συμπεριφέρονται λογικά, αφήνοντας τα Τσιμέντα Χαλκίδος να επιδιώξουν διά της διαιτησίας την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους κατά της Calcestruzzi. Αν το διαιτητικό δικαστήριο του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου δεχθεί την προσφυγή των Τσιμέντων Χαλκίδος, οι πιστωτές τους θα μπορέσουν τουλάχιστον να λάβουν ένα μέρος των ποσών που τα Τσιμέντα Χαλκίδος τους οφείλουν — ασφαλώς μεγαλύτερο από αυτό που θα ελάμβαναν με τις διαδικασίες πτωχεύσεως ή εκκαθαρίσεως —, σύμφωνα με τη λύση που δέχθηκαν το 1991. Το Εφετείο Αθηνών επιβεβαίωσε την εκτίμηση αυτή με την απόφασή του 10428/1992 της 20ής Νοεμβρίου 1991, με την οποία έκρινε ότι, σε καμία περίπτωση, ο εκπλειστηριασμός των εγκαταστάσεων των Τσιμέντων Χαλκίδος δεν θα επέτρεπε να επιτευχθεί το ποσό των 41 250 εκατομμυρίων δρχ. που προσέφερε η Calcestruzzi. Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί άσκοπο να παραπέμψει το ζήτημα της εκτελέσεως ή μη της αποφάσεώς της 91/144/ΕΟΚ στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, πριν το διαιτητικό δικαστήριο επιλύσει τη διαφορά μεταξύ των δύο εταιριών.

Θα ήθελα να προσθέσω συναφώς ότι το άρθρο 93, παράγραφος 2, ορίζει ότι: “Αν το εν λόγω κράτος δεν συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή εντός της ταχθείσης προθεσμίας, η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο ενδιαφερόμενο κράτος δύναται να προσφύγει απ’ ευθείας στο Δικαστήριο (...)”. Η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να το πράξει.

(...)

Εκτός αν οι ζητηθείσες πληροφορίες αποδείξουν το αντίθετο, προκύπτει ότι καμία άλλη ενίσχυση δεν χορηγήθηκε στα Τσιμέντα Χαλκίδος μετά την απόφαση 91/144/ΕΟΚ. Συνεπώς, δεν δικαιολογείται κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ.

Νομίζω ότι οι ανωτέρω πληροφορίες δείχνουν ότι η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τις ενέργειες των ανηκόντων στον δημόσιο τομέα πιστωτών των Τσιμέντων Χαλκίδος, προκειμένου να εξασφαλίσει την τήρηση της αποφάσεως 91/144/ΕΟΚ και τη μη χορήγηση καμιάς συμπληρωματικής ενισχύσεως.»

- 18 Στις 13 Ιουνίου 1994, η προσφεύγουσα έλαβε τηλεομοιοτυπία του εγγράφου αυτού. Το έγγραφο της κοινοποιήθηκε στη συνέχεια στις 4 Ιουλίου 1994.
- 19 Στις 18 Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα απηύθυνε νέο έγγραφο στην Επιτροπή. Με αυτό επέκρινε την άποψη που εκτίθεται στο έγγραφο της 9ης Ιουνίου 1994 και επανέλαβε την άποψη που διατύπωσε στις 3 Μαΐου 1994. Πρόσθεσε δε ότι η από 3 Μαΐου 1994 όχληση προς την Επιτροπή εξακολουθούσε να παράγει τα αποτελέσματά της, όσον αφορά την άσκηση προσφυγής κατά παραλείψεως (παράρτημα 4 του εισαγωγικού της δίκης εγγράφου).
- 20 Στις 26 Ιουλίου 1994, η Επιτροπή απάντησε στην προσφεύγουσα με έγγραφο του διευθυντή Petersen ότι: «Όσον αφορά το ζήτημα της τηρήσεως από την Ελληνική Κυβέρνηση της αποφάσεως 91/144/ΕΟΚ, νομίζω ότι η άποψη της Επιτροπής εκτέθηκε αρκούντως σαφώς στο έγγραφό μου υπ' αριθμ. 5268 της 9ης Ιουνίου 1994.»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ΑΙΤΕC άσκησε την υπό κρίση προσφυγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 16 Αυγούστου 1994 και με την οποία διώκεται, κυρίως, η ακύρωση της αρνήσεως της Επιτροπής, που γνωστοποιήθηκε με το από 9 Ιουνίου 1994 έγγραφό της, να προσφύγει στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης και, επικουρικώς, η ακύρωση της διά του εγγράφου της 26ης Ιουλίου 1994 επιβεβαιώσεως της αρνήσεως αυτής. Εναλλακτικώς, για την περίπτωση που το Πρωτοδικείο εκτιμήσει ότι οι δύο προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν είναι δεκτικές προσφυγής βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ, η

ΑΙΤΕC άσκησε κατά της Επιτροπής προσφυγή κατά παραλείψεως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 175, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ.

22 Με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής που διαβιβάστηκε στην ΑΙΤΕC με έγγραφο της 9ης Ιουνίου 1994 υπό στοιχεία D/05268 και, επικουρικώς, την απόφαση που διαβιβάστηκε στην ΑΙΤΕC με έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1994 υπό στοιχεία D/07743, καθότι με αυτές διατυπώνεται η άρνηση της Επιτροπής να στραφεί κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας λόγω μη εκτέλεσεως της αποφάσεως του 1990, σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης·

— να διατάξει την Επιτροπή να λάβει εγκαίρως, βάσει του άρθρου 176 της Συνθήκης ΕΚ, τα αναγκαία μέτρα για την πλήρη εκτέλεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων·

εναλλακτικώς, για την περίπτωση που το Πρωτοδικείο δεν θεωρήσει τις προσβαλλόμενες πράξεις ως πράξεις υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης:

— να αναγνωρίσει ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να αποφανθεί οριστικώς επί της καταγγελίας της ΑΙΤΕC ή μη ασκώντας ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή κατά της Ελληνικής Κυβερνήσεως, βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, εντός προθεσμίας δύο μηνών από

τότε που κλήθηκε από την ΑΙΤΕC να ενεργήσει, σύμφωνα με το άρθρο 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη.

— να διατάξει την Επιτροπή να λάβει εγκαίρως, βάσει του άρθρου 176 της Συνθήκης, τα αναγκαία μέτρα για την πλήρη εκτέλεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου.

— να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

23 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη ή, επικουρικώς, αβάσιμη.

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

24 Το Πρωτοδικείο (δεύτερο πενταμελές τμήμα), κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Ωστόσο, κάλεσε την Επιτροπή να του διαβιβάσει ορισμένα έγγραφα και έθεσε συμπληρωματικές ερωτήσεις για να απαντηθούν από τους διαδίκους κατά τη συνεδρίαση. Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 12 Δεκεμβρίου 1995.

Επί του παραδεκτού της προσφυγής*Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων*

- 25 Χωρίς να προβάλλει ρητώς ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή θεωρεί την προσφυγή της ΑΙΤΕC απαράδεκτη για δύο λόγους: α) η Επιτροπή διαθέτει, κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, διακριτική ευχέρεια αποκλείουσα το δικαίωμα των ιδιωτών να απαιτήσουν από αυτή να λάβει μια συγκεκριμένη θέση· β) επί πλέον, και ανεξαρτήτως αυτού, η θέση που έλαβε η Επιτροπή δεν αφορά άμεσα και ατομικά την προσφεύγουσα.
- 26 Η Επιτροπή αναφέρεται, πρώτον, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, 301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-307, στο εξής: απόφαση Boussac), για να υπογραμμίσει ότι το ένδικο βοήθημα του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης αποτελεί ειδική μορφή της προβλεπόμενης στο άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΚ γενικότερης δυνατότητας ασκήσεως προσφυγής. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 23 της εν λόγω αποφάσεως, ότι «το ένδικο αυτό βοήθημα δεν είναι παρά μία παραλλαγή της προσφυγής λόγω παραβάσεως, ειδικώς προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα προβλήματα που παρουσιάζουν οι κρατικές ενισχύσεις για τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς».
- 27 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από το γράμμα των κανόνων και τη γενική οικονομία της Συνθήκης προκύπτει σαφώς ότι οι διατάξεις αυτές της απονέμουν μια εξουσία, αλλά δεν της επιβάλλουν υποχρέωση.
- 28 Όπως το Δικαστήριο έκρινε κατ' επανάληψη στο πλαίσιο του άρθρου 169, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 169, αλλά διαθέτει συναφώς διακριτική ευχέρεια αποκλείουσα το δικαίωμα των ιδιωτών να απαιτήσουν από το όργανο αυτό να λάβει συγκεκριμένη θέση και

να ασκήσουν προσφυγή κατά της αρνήσεώς του να ενεργήσει (βλ., για παράδειγμα, την απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1989, 247/87, Star Fruit κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 291).

- 29 Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι το Δικαστήριο της αναγνωρίζει σαφώς τη δυνατότητα και όχι την υποχρέωση να ενεργεί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, δεδομένου ότι η γενική προσφυγή του άρθρου 169 και η ειδική προσφυγή του άρθρου 93, παράγραφος 2, είναι της αυτής φύσεως.
- 30 Η Επιτροπή εκθέτει, δεύτερον, ότι η ΑΙΤΕC, ως ένωση, δεν νομιμοποιείται προς άσκηση προσφυγής κατά της Επιτροπής. Μια ένωση, υπό την ιδιότητά της ως εκπροσώπου μιας κατηγορίας επιχειρηματιών, δεν μπορεί να θίγεται ατομικά από μια πράξη που επηρεάζει τα γενικά συμφέροντα της κατηγορίας αυτής (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1962, 16/62 και 17/62, Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 829). Η προσφεύγουσα δεν μπορεί ούτε να επικαλεστεί τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 391), και της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 219), για να αποδείξει το παραδεκτό της προσφυγής της. Πράγματι, δεν προσκόμισε καμία ένδειξη από την οποία να προκύπτει ότι επιδιώκει την προαγωγή συμφερόντων διαφορετικών και χωριστών από τα συμφέροντα οποιουδήποτε άλλου επιχειρηματία του περι ου πρόκειται τομέα.
- 31 Η προσφεύγουσα θεωρεί την προσφυγή της παραδεκτή. Με το από 3 Μαΐου 1994 έγγραφό της, η ΑΙΤΕC απέδειξε ότι, αφενός, η Ελληνική Κυβέρνηση εξακολουθούσε να μην εκτελεί την απόφαση του 1990 και αντιθέτως χρησιμοποίησε σαφώς παρελκυστικά μέσα για να πιστεύσει η Επιτροπή ότι είχε πράγματι την πρόθεση να την εφαρμόσει και, αφετέρου, ότι η εν λόγω κυβέρνηση συνέχιζε να χρηματοδοτεί τα Τσιμέντα Χαλκίδος διατηρώντας τα χορηγηθέντα από τράπεζες του δημόσιου τομέα και άλλους δημόσιους οργανισμούς όρια πιστώσεων.
- 32 Κατά την ΑΙΤΕC, η πράξη που της απηύθυνε η Επιτροπή στις 9 Ιουνίου 1994 και, επικουρικώς, η πράξη που της απέστειλε στις 26 Ιουλίου 1994 αποτελούν

αποφάσεις υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης. Αναφερόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής (Συλλογή 1981, σ. 2639), και στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1990, T-64/89, Automec κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. II-367), η προσφεύγουσα εκθέτει ότι, κατά πάγια νομολογία, τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δυνάμενα να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατάφωρα τη νομική του κατάσταση, αποτελούν πράξεις ή αποφάσεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως κατά το άρθρο 173 της Συνθήκης. Η πράξη που διαβιβάστηκε με έγγραφο της Επιτροπής της 9ης Ιουνίου 1994 απορρίπτει ρητώς την αίτηση της ΑΙΤΕC να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης και διατυπώνει οριστικώς την άποψη του κοινοτικού οργάνου επί του σημείου αυτού. Επικαλούμενη την απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 1994, C-39/93 P, SFEI κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-2681), η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο οριστικός χαρακτήρας της αποφάσεως της 9ης Ιουνίου 1994 δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση από το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απέκλεισε τη δυνατότητα προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου στην περίπτωση που η διαδικασία διαιτησίας μεταξύ των Τσιμέντων Χαλκίδος και της Calcestruzzi έχει δυσμενή κατάληξη για τα Τσιμέντα Χαλκίδος.

33 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η ΑΙΤΕC απορρίπτει την άποψη ότι μια αρνητική απόφαση της Επιτροπής δεν αποτελεί πράξη δυναμένη να προσβληθεί. Κατά παλαιότερη νομολογία του Δικαστηρίου, προσφυγή κατά αρνητικής αποφάσεως είναι κατ' αρχήν παραδεκτή μόνον αν η θετική πράξη, αντικείμενο της αρνήσεως αυτής, μπορεί η ίδια να προσβληθεί. Όμως, η επίδικη απόφαση αφορά την έναρξη μιας διαδικασίας. Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η άρνηση κινήσεως μιας διαδικασίας, εφόσον αποκλείει τη λήψη άλλων μέτρων από την Επιτροπή, παράγει από μόνη της οριστικά έννομα αποτελέσματα.

34 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι έχει άμεσο ατομικό συμφέρον να προσβάλει την απόφαση. Τονίζει, πρωτίστως, ότι η απόφαση απευθύνθηκε ρητώς σε αυτήν. Ως εκ περισσού, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, ως ένωση η οποία συσπειρώνει 29 ιταλικές επιχειρήσεις τσιμέντου (επί 38 ιταλικών επιχειρήσεων που αριθμεί ο τομέας αυτός) και εκπροσωπεί το 92 % της εθνικής παραγωγής, έχει έννομο συμφέρον να εξαλειφθεί, προς όφελος των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου, μια στρέβλωση του ανταγωνισμού στην ιταλική αγορά τσιμέντου. Κατά την προσφεύγουσα, το νομοθετικό κενό, που οφείλεται στην έλλειψη κανόνων εφαρμογής των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης, πρέπει να καλυφθεί με αναλογική εφαρμογή στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων των διαδικαστικών κανόνων που ισχύουν για τις επιχειρήσεις στις υποθέσεις προστασίας του εμπορίου. Στο πλαίσιο αυτό, η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις διοικητικές

διαδικασίες που προηγήθηκαν και ακολούθησαν την απόφαση του 1990 ασκεί επιρροή, δεδομένου ότι σημαντικό μέρος των πωλήσεων των 29 μελών της τελεί σε ανταγωνισμό με σημαντικό μέρος των πωλήσεων της επιχειρήσεως που έλαβε την ενίσχυση. Η άρνηση που διατύπωσε η Επιτροπή επιτρέπει την επιβίωση ενός ανταγωνιστή, ο οποίος, μόνο και μόνο λόγω των ενισχύσεων που λαμβάνει, είναι σε θέση να εξάγει τσιμέντο στην Ιταλία σε αφύσικα χαμηλές τιμές.

- 35 Όσο για την προσφυγή κατά παραλείψεως, η προσφεύγουσα φρονεί ότι μπορεί νομίμως να αξιώσει από την Επιτροπή να προσφύγει στο Δικαστήριο κατ' εφαρμογήν του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και, συνεπώς, μπορεί να ασκήσει προσφυγή κατά παραλείψεως ενώπιον του Πρωτοδικείου, προκειμένου να αναγνωριστεί ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να προσφύγει στο Δικαστήριο, παρέβη μια από τις υποχρεώσεις της και, κατά συνέπεια, παραβίασε το κοινοτικό δίκαιο. Στη 18η έκθεσή της επί της πολιτικής ανταγωνισμού (1988), η Επιτροπή αναγνώρισε ρητώς τη σημασία της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1988 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 166/86 και 220/86, Irish Cement κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 6473), υπογραμμίζοντας ότι το Δικαστήριο έκρινε με την απόφαση αυτή ότι το ενδιαφερόμενο μέρος μπορεί να υποχρεώσει την Επιτροπή να λάβει θέση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, επί ενισχύσεως χορηγηθείσας από κράτος μέλος σε ανταγωνίστρια επιχείρηση (βλ. το σημείο 323 της ανωτέρω εκθέσεως).
- 36 Στην περίπτωση που το Πρωτοδικείο εκτιμήσει ότι η Επιτροπή έχει μόνον την ευχέρεια, και όχι το καθήκον, να προσφύγει στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, η ΑΙΤΕC φρονεί ότι μπορεί νομίμως να επικαλεστεί, ως προσφεύγουσα που θίγεται απ' ευθείας και αμέσως, το δικαίωμα να αξιώσει από την Επιτροπή να λάβει οριστική θέση σχετικά με τις προθέσεις της, θέση την οποία θα μπορεί στη συνέχεια να προσβάλει κατ' εφαρμογήν του άρθρου 173 της Συνθήκης. Η δυνατότητα της Επιτροπής να μεταθέτει κατά βούληση την παρέμβασή της, με την αποστολή εγγράφων με τα οποία δεν λαμβάνει οριστική θέση, θίγει το συμφέρον των ιδιωτών στην προστασία των δικαιωμάτων που αντλούν από την κοινοτική έννομη τάξη.
- 37 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η ΑΙΤΕC αμφισβητεί ότι η Επιτροπή μπορεί να επεκτείνει τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 169 της Συνθήκης στη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης. Η πραγματική κατάσταση που αφορά η προαναφερθείσα απόφαση Boussac είναι εντελώς διαφορετική αυτής εντός της οποίας

ανέκυψε η παρούσα υπόθεση. Στην πραγματικότητα, δεν υφίσταται νομολογιακό προηγούμενο ως προς το παραδεκτό προσφυγής όπως αυτή που ασκήθηκε από την προσφεύγουσα. Ο τομέας των κρατικών ενισχύσεων αποτελεί το αντικείμενο ειδικού συστήματος ελέγχου, μοναδικού στο πλαίσιο της Συνθήκης.

- 38 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι, σε μια διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή έχει μικρότερη διακριτική ευχέρεια, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει αμελλητί στο κατ' άρθρο 93, παράγραφος 2, στάδιο εξετάσεως και είναι επίσης υποχρεωμένη, μετά την κοινοποίηση του μέτρου, να λάβει θέση εντός προθεσμίας δύο μηνών. Τόσο η απόφαση περί μη κινήσεως της διοικητικής διαδικασίας που προηγείται της ασκήσεως προσφυγής όσο και αυτή περί κινήσεως της ανωτέρω διαδικασίας αποτελούν πράξεις δεκτικές προσφυγής.
- 39 Η προσφεύγουσα θεωρεί βασικό το γεγονός ότι μόνον η Επιτροπή και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μετέχουν στην προβλεπόμενη από το άρθρο 169 της Συνθήκης διοικητική διαδικασία που προηγείται της ασκήσεως προσφυγής, ενώ το άρθρο 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, «απαιτεί προηγουμένως να ταχθεί στους ενδιαφερομένους προθεσμία για την υποβολή των παρατηρήσεών τους, ώστε να παρέχεται στα λοιπά κράτη μέλη και στους ενδιαφερόμενους κύκλους η εγγύηση ότι μπορούν να εκφράσουν την άποψή τους και στην Επιτροπή η δυνατότητα να διαφωτίζεται πλήρως ως προς το σύνολο των δεδομένων της υπόθεσης πριν από τη λήψη» της σχετικής αποφάσεως (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιανουαρίου 1985, 290/83, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1985, σ. 439, σκέψεις 16 και 17).
- 40 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι ο τρόπος με τον οποίο ερμηνεύει η Επιτροπή τη λειτουργία και τις εξουσίες της μπορεί να στερήσει, εν προκειμένω, τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις από κάθε δυνατότητα να διαφυλάξουν τα έννομα συμφέροντά τους, δεδομένου ότι κάθε πρωτοβουλία επιφυλάσσεται — σε περίπτωση αδράνειας της Επιτροπής — στα κράτη μέλη, τα οποία σπάνια κάνουν χρήση του δικαιώματός τους να ζητήσουν την ακύρωση μιας αποφάσεως με την οποία εγκρίνεται ενίσχυση χορηγηθείσα από άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, όσον αφορά τα οικονομικά αποτελέσματα, η απόφαση με την οποία η Επιτροπή αρνείται να επιβάλει την εκτέλεση προηγούμενης αποφάσεως περί απαγορεύσεως ενός μέτρου ενισχύσεως μπορεί να εξομοιωθεί με απόφαση με την οποία επιτρέπεται η εν λόγω ενίσχυση, δεδομένου ότι οι δύο αυτές αποφάσεις εμποδίζουν κατά τον ίδιο τρόπο το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και συνεπάγονται την ίδια στρέβλωση του ανταγωνισμού.

- 41 Όσο για το ζήτημα αν θίγεται άμεσα και ατομικά, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν μπορούν να αμφισβητηθούν τα άμεσα (και οριστικά) αποτελέσματα που παρήγαγε η εν λόγω απόφαση επί της νομικής της καταστάσεως και επί της καταστάσεως των επιχειρήσεων που εκπροσωπεί στην παρούσα υπόθεση. Το συμφέρον που επικαλείται η ΑΙΤΕC είναι σύμφυτο με το αναμενόμενο τελικό αποτέλεσμα στην υπόθεση αυτή, δηλαδή την εξάλειψη, προς όφελος των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου, μιας μακροχρόνιας στρεβλώσεως του ανταγωνισμού στην ιταλική αγορά τσιμέντου.
- 42 Η ΑΙΤΕC φρονεί ότι η νομιμοποίησή της για την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής προκύπτει επί πλέον από το ότι, ως ένωση εντός της οποίας συσπειρώνεται το σύνολο σχεδόν των Ιταλών παραγωγών τσιμέντου, παρενέβη, προς το συμφέρον του τομέα, στις διάφορες διαδικασίες που κινήθηκαν ενώπιον της Επιτροπής, και μάλιστα στη διαδικασία που κατέληξε στη λήψη της αποφάσεως του 1990, όπου μετέσχε ως ενδιαφερόμενο μέρος (βλ. την απόφαση της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125).
- 43 Αναφερόμενη στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-1148), η ΑΙΤΕC υποστηρίζει ότι η άσκηση προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου, από τρίτες επιχειρήσεις, κατά μιας εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού, την οποία κρίνουν ανεπαρκή ή όχι αρκετά αυστηρή, είναι ένα μέσο προστασίας του εννόμου συμφέροντός τους να μην αποκτήσουν άλλες επιχειρήσεις αδικαιολόγητα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα εις βάρος των προσφευγουσών επιχειρήσεων. Η ΑΙΤΕC, ως ένωση, εκπροσωπεί προς το παρόν 29 από τις 38 επιχειρήσεις στον τομέα του τσιμέντου στην Ιταλία και το 92 % της εθνικής παραγωγής. Οι επιχειρήσεις μέλη της θίγονται σοβαρώς τόσο από τη μη εκτέλεση της αποφάσεως του 1990 εκ μέρους της Ελληνικής Κυβερνήσεως όσο και από την άρνηση της Επιτροπής να ασκήσει κατά της ανωτέρω κυβερνήσεως προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου. Εντεύθεν προκύπτει συνεχής μείωση των μεριδίων αγοράς των Ιταλών παραγωγών προς όφελος των Τσιμέντων Χαλκίδος και άλλων Ελλήνων παραγωγών, αλλά και μετατροπές και κλείσιμο εγκαταστάσεων των επιχειρηματιών που είναι εγκατεστημένοι στις παράκτιες ζώνες, δεδομένου ότι αυτοί επηρεάζονται περισσότερο από την άφιξη τσιμέντου μεταφερομένου διά θαλάσσης από την Ελλάδα. Η ΑΙΤΕC υπογραμμίζει ότι η ενδεχόμενη ζημία που θα υφίστατο στην περίπτωση που

δεν θα μπορούσε να προσφύγει στη δικαιοσύνη είναι αυτή την οποία υπαινισσόταν ο γενικός εισαγγελέας στις προτάσεις του στην προαναφερθείσα υπόθεση Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 240), όταν έγραφε ότι «η έννοια της δικαιοσύνης θα απαιτεί να δοθεί [στην] ένωση το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή». Εφόσον καμία από τις επιχειρήσεις που εκπροσωπεί η ΑΙΤΕC δεν άσκησε χωριστή προσφυγή, δεδομένου ότι θεώρησαν πιο σκόπιμο να αμυνθούν από κοινού μέσω της ενώσεώς τους, η προσφεύγουσα θα στερείτο της δυνατότητας να υπερασπίσει τα συμφέροντα των μελών της, αν δεν ήταν σε θέση να ασκήσει προσφυγή ιδίω ονόματι.

- 44 Η ΑΙΤΕC προσθέτει ότι η μείωση των μεριδίων αγοράς και του κύκλου εργασιών των μελών της συνεπάγεται, εμμέσως, και απώλεια δικών της εισοδημάτων, δεδομένου ότι οι εισφορές των μελών της υπολογίζονται κατ' ακριβή αναλογία της ποσότητας τοιμέντου που παρήχθη κατά τη διάρκεια της χρήσεως.
- 45 Η Επιτροπή προβάλλει, στο πλαίσιο της προσφυγής κατά παραλείψεως, τους ίδιους ισχυρισμούς και επιχειρήματα που ήδη προβλήθηκαν στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως.
- 46 Για λόγους οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν, κατά την προφορική διαδικασία, σε διάφορες ερωτήσεις, μία από τις οποίες αφορούσε τον ενδεχομένως προσωρινό χαρακτήρα των εγγράφων της Επιτροπής της 9ης Ιουνίου και 26ης Ιουλίου 1994.
- 47 Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι τα έγγραφα αυτά αποτελούν πράξη δυναμένη να προσβληθεί κατά το άρθρο 173 της Συνθήκης, δεδομένου ότι η άρνηση της Επιτροπής να προσφύγει στο Δικαστήριο παρήγαγε έννομα αποτελέσματα, αφήνοντας άθικτες τις συνέπειες των παράνομων ελληνικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή, ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτόν, θεώρησε «ότι πρόκειται περί ικανοποιητικής λύσεως και ότι τούτο επιτρέπει, από μόνο του, να εξαιρεθεί η έλλειψη νομιμότητας των ενισχύσεων αυτών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο αρνείται η Επιτροπή να προσφύγει στο Δικαστήριο, η δε άρνηση είναι οριστική». Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι πρόκειται περί οριστικής αποφάσεως και όχι απλώς περί ανακοινώσεως έχουσας προσωρινό χαρακτήρα.
- 48 Η Επιτροπή εξήγησε ότι, σε αντίθεση με τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της

18ης Νοεμβρίου 1992, T-16/91, Συλλογή 1992, σ. II-2417), με τα εν λόγω έγγραφα απλώς γνωστοποίησε την πρόθεσή της να αναμείνει την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου. Εν προκειμένω, δεν ετίθετο ζήτημα επιλογής μεταξύ της μιας ή της άλλης διαδικασίας ούτε υφίστατο «άξιο προστασίας διαδικαστικό δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε προσώπου». Τα έγγραφα αποτελούν απλή ανακοίνωση, έχουσα προσωρινό χαρακτήρα και γενομένη προς μια ένωση για λόγους αβρότητας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 49 Ως προς το παραδεκτό της προσφυγής ακυρώσεως, διαπιστώνεται κατ' αρχάς ότι η προσφεύγουσα σκοπεί να προσβάλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 173 της Συνθήκης, μια «απόφαση» της Επιτροπής της 9ης Ιουνίου 1994, καθότι με αυτή διατυπώθηκε η άρνηση της Επιτροπής να προσφύγει στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης λόγω μη εκτέλεσεως από την Ελληνική Κυβέρνηση της αποφάσεως του 1990, καθώς και, επικουρικώς, την επιβεβαίωση της αρνήσεως αυτής η οποία διατυπώθηκε με την «απόφαση» της 26ης Ιουλίου 1994. Επομένως, η υπό κρίση προσφυγή δεν αφορά τις νέες ενισχύσεις που φέρεται ότι χορηγήθηκαν στα Τσιμέντα Χαλκίδος και των οποίων τη νομιμότητα αμφισβήτησε επίσης η προσφεύγουσα με την από 3 Μαΐου 1994 καταγγελία της. Επί πλέον, διαπιστώνεται ότι, εν πάση περιπτώσει, το έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1994 δεν αποτελεί παρά επιβεβαίωση του εγγράφου της 9ης Ιουνίου 1994 και, συνεπώς, δεν συνιστά πράξη δυναμένη να προσβληθεί.
- 50 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι δεν αρκεί ένα έγγραφο να έχει αποσταλεί από κοινοτικό όργανο στον αποδέκτη του, σε απάντηση αιτήσεως του τελευταίου, για να μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόφαση υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, παρέχουσα έτσι τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως (βλ. τη διάταξη του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1993, C-25/92, Miethke κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1993, σ. I-473).
- 51 Πρέπει να προστεθεί ότι, οσάκις πρόκειται περί πράξεων ή αποφάσεων που τυγχάνουν επεξεργασίας σε περισσότερες φάσεις, ιδίως δε στο τέλος μιας εσωτερικής διαδικασίας, συνιστούν, κατ' αρχήν, πράξεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως μόνον τα μέτρα τα οποία καθορίζουν οριστικώς τη θέση του θεσμικού

οργάνου κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής και όχι τα ενδιάμεσα μέτρα των οποίων ο σκοπός συνίσταται στην προετοιμασία της τελικής αποφάσεως (βλ., για παράδειγμα, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 23ης Νοεμβρίου 1995, C-476/93 P, Nutra κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 29 επ., και του Πρωτοδικείου της 18ης Μαΐου 1994, T-37/92, BEUC και NCC κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-285, σκέψη 27).

52 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν με το έγγραφο της 9ης Ιουνίου 1994 γνωστοποιήθηκε στην προσφεύγουσα η οριστική θέση της Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι τότε δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία σχετικά με την εκτέλεση της αποφάσεως του 1990. Η Επιτροπή θεώρησε «άσκοπο» να φέρει ενώπιον του Δικαστηρίου το ζήτημα της ενδεχομένης μη εκτέλεσεως της αποφάσεως αυτής επί όσο χρόνο δεν έχει επιλυθεί από το διαιτητικό δικαστήριο η διαφορά μεταξύ των δύο εταιριών και υπενθύμισε ότι η ίδια παρακολουθούσε την εκτέλεση της ανωτέρω αποφάσεως. Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το 1994 η Επιτροπή δεν είχε ακόμη λάβει οριστική θέση ως προς την καταγγελία της προσφεύγουσας, αλλά σκοπούσε να το πράξει αργότερα. Η περιεχόμενη στο έγγραφο ένδειξη αυτή αποδεικνύει πράγματι ότι η Επιτροπή ήθελε μόνον να ανακοινώσει μια πληροφορία σχετική με τη διεξαγόμενη εξέταση.

53 Η προσφεύγουσα επικαλείται την προαναφερθείσα απόφαση SFEI κ.λπ. κατά Επιτροπής, η οποία αφορά τον τομέα του ανταγωνισμού και με την οποία το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι «ένα θεσμικό όργανο, το οποίο έχει την εξουσία να διαπιστώνει μια παράβαση και να επιβάλλει συναφώς κυρώσεις και στο οποίο μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες οι ιδιώτες, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Επιτροπής στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, εκδίδει κατ' ανάγκη πράξη παράγουσα έννομα αποτελέσματα, όταν τερματίζει μια έρευνα που έχει κινήσει κατόπιν καταγγελίας». Έτσι, το Δικαστήριο όρισε ως αποτελούσα το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας την πράξη που δεν ακολουθείται από καμία άλλη πράξη δεκτική προσφυγής ακυρώσεως. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δήλωσε ότι εξακολουθεί να μεριμνά για την εκτέλεση της αποφάσεώς της και ότι επιφυλάσσεται του δικαιώματος να ενεργήσει στο μέλλον. Συνεπώς, σε αντίθεση με την υπόθεση SFEI κ.λπ. κατά Επιτροπής, η Επιτροπή δεν έθεσε εν προκειμένω την καταγγελία της προσφεύγουσας στο αρχείο, πράγμα που καθιστά अपαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως.

54 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι εν προκειμένω δεν ασκεί επιρροή ούτε η προαναφερθείσα απόφαση Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής, την οποία επικαλέστηκε η προσφεύγουσα προς στήριξη της απόψεώς της ότι η Επιτροπή έλαβε μια απόφαση έναντι αυτής. Η θέση που έλαβε η Επιτροπή — δηλαδή να αναμείνει την

απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου και, συγχρόνως, να παρακολουθεί την εκτέλεση της αποφάσεώς της του 1990 — δεν έχει ως αποτέλεσμα τη διακοπή για μια σημαντική περίοδο μιας κινήσιμης διαδικασίας. Όπως προκύπτει από το έγγραφο της 9ης Ιουνίου 1994, η Επιτροπή δεν έπαυσε να παρακολουθεί την εξέλιξη των γεγονότων στην Ελλάδα και να μεριμνά για την εκτέλεση της αποφάσεώς της. Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με τη συμπεριφορά της, η Επιτροπή δεν παραβίασε ενδεχόμενα διαδικαστικά δικαιώματα της προσφεύγουσας ή των μελών της, δικαιώματα που εν πάση περιπτώσει δεν υφίστανται στο πλαίσιο της εποπτείας της εκτελέσεως μιας αποφάσεως ληφθείσας βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο (βλ., κατωτέρω, τη σκέψη 71).

- 55 Εν πάση περιπτώσει, διαπιστώνεται ότι η μοναδική ευνοϊκή συνέχεια που θα μπορούσε να δώσει η Επιτροπή στην αίτηση της προσφεύγουσας θα ήταν να κινήσει κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως. Όμως, κατά πάγια νομολογία, δεν είναι παραδεκτή η προσφυγή ιδιώτη κατά της αρνήσεως της Επιτροπής να κινήσει κατά κράτους μέλους διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως (βλ., ως πλέον πρόσφατες, τις διατάξεις του Δικαστηρίου της 12ης Ιουνίου 1992, C-29/92, *Asia Motor France* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3935, σκέψεις 20 και 21, και του Πρωτοδικείου της 13ης Νοεμβρίου 1995, T-128/95, *Αεροports de Paris* κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψεις 32 επ.)
- 56 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, εφόσον το έγγραφο της 9ης Ιουνίου δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόφαση, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να το προσβάλει μέσω προσφυγής ακυρώσεως. Κατά συνέπεια, η προσφυγή αυτή είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.
- 57 Όσο για την προσφυγή κατά παραλείψεως, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με το αίτημα της προσφεύγουσας, έχει δύο σκέλη, καθότι αφορά, αφενός, τη φερόμενη παράλειψη της Επιτροπής να αποφανθεί οριστικώς επί της «προσφυγής» της ΑΙΤΕC και, αφετέρου, την παράλειψή της να προσφύγει στο Δικαστήριο (βλ., ανωτέρω, τη σκέψη 22). Επομένως, η προσφεύγουσα ζητεί από την Επιτροπή, με το πρώτο σκέλος του αιτήματός της, να λάβει απόφαση με αποδέκτη την προσφεύγουσα που θα αφορά τη συνέχεια που η Επιτροπή σκοπεύει να δώσει στην καταγγελία της προσφεύγουσας, ενώ το δεύτερο σκέλος

του αιτήματός της αφορά απόφαση της Επιτροπής να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου. Εν προκειμένω, είναι σκόπιμο να εξεταστεί πρώτα η ενδεχόμενη παράλειψη ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου.

58 Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 175, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να προσφύγει στον κοινοτικό δικαστή, υπό τις προϋποθέσεις που τάσσει το ίδιο άρθρο, για να προβάλει κατά ενός των θεσμικών οργάνων την αιτίαση ότι «παρέλειψε να του απευθύνει πράξη εκτός συστάσεως ή γνώμης». Από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι, για να είναι παραδεκτή η προσφυγή κατά παραλείψεως, το προσφεύγον φυσικό ή νομικό πρόσωπο πρέπει να αποδείξει ότι είναι ο δυνητικός αποδέκτης μιας πράξεως που η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να εκδώσει έναντι αυτού (βλ., για παράδειγμα, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, T-28/90, Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2285, σκέψη 29).

59 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, ποια είναι η φύση της πράξεως την έκδοση της οποίας ζήτησε η προσφεύγουσα. Ο σκοπός του δεύτερου σκέλους της προσφυγής συνίσταται στο να υποχρεωθεί η Επιτροπή να εφαρμόσει το άρθρο 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, ασκώντας προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου. Όμως, η απόφαση ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου είναι μια εσωτερική προπαρασκευαστική πράξη η οποία εκδίδεται από την Επιτροπή εν σώματι, συνήθως κατόπιν προτάσεως του αρμοδίου για την υπόθεση μέλους. Μια τέτοια πράξη της Επιτροπής δεν έχει αποδέκτη. Ακολουθείται από την άσκηση προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου κατά του οικείου κράτους μέλους. Αυτή καθ' εαυτή, η άσκηση προσφυγής δεν έχει ούτε και αυτή αποδέκτη, αλλ' απλώς δημιουργεί εκκρεμοδικία.

60 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ούτε η ΑΙΤΕC, ως ένωση, ούτε τα μέλη της, ατομικώς, είναι οι αποδέκτες μιας ενδεχομένης αποφάσεως της Επιτροπής να προσφύγει στο Δικαστήριο. Υπό τις συνθήκες αυτές, ούτε η προσφεύγουσα ούτε τα μέλη της συγκαταλέγονται μεταξύ των φυσικών ή νομικών προσώπων που βρίσκονται στη νομική κατάσταση του δυνητικού αποδέκτη μιας πράξεως που η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να εκδώσει έναντι αυτών (βλ., για παράδειγμα, τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 23ης Ιανουαρίου 1991, T-3/90, Prodi-farma κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1, σκέψεις 37 και 38).

- 61 Δεύτερον, και ως εκ περισσού, πρέπει να εξεταστεί η άποψη ότι η προσφεύγουσα ή τα μέλη της θίγονται άμεσα από την απόφαση περί ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου και, συνεπώς, μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά παραλείψεως, παρά το γράμμα του άρθρου 175 της Συνθήκης.
- 62 Αν υποθεθεί ότι υπάρχει τέτοιος παραλληλισμός μεταξύ της προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 173 και της προσφυγής κατά παραλείψεως βάσει του άρθρου 175 της Συνθήκης, περαιτέρω δε ότι η δικαστική προστασία των ιδιωτών απαιτεί διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 175, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, υπό την έννοια ότι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να προσάψει σε θεσμικό όργανο την παράλειψη εκδόσεως μιας πράξεως της οποίας το ανωτέρω πρόσωπο δεν θα ήταν ο αποδέκτης αλλά η οποία θα το αφορούσε άμεσα αν είχε εκδοθεί (βλ., την προαναφερθείσα απόφαση *Star Fruit* κατά Επιτροπής, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση αυτή, Συλλογή 1989, σ. 294, σημείο 13), θα πρέπει να εξεταστεί αν η ΑΙΤΕC ή τα μέλη της βρίσκονται όντως σε μια τέτοια κατάσταση.
- 63 Όπως έχει ήδη επισημάνει το Πρωτοδικείο, η πράξη της οποίας ζητήθηκε η έκδοση δεν είναι παρά ένα εσωτερικό, προπαρασκευαστικό μέτρο, το οποίο δεν έχει κανένα εξωτερικό αποτέλεσμα και δεν αφορά κανέναν ιδιώτη (βλ., ανωτέρω, τη σκέψη 59). Η κίνηση δίκης μεταξύ της Επιτροπής και της Ελλάδος δεν θα επηρέαζε τη νομική κατάσταση της προσφεύγουσας ή των μελών της, δεδομένου ότι η απόφαση του 1990 έχει καταστεί απρόσβλητη. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ίδια η προσφεύγουσα αναγνώρισε ότι δεν θα ήταν παραδεκτή η παρέμβασή της στη δίκη αυτή. Μόνον μια απόφαση του Δικαστηρίου θα μπορούσε ενδεχομένως να επηρεάσει τη νομική κατάσταση αυτής ή των μελών της. Επί πλέον, η προσφεύγουσα αναγνώρισε επίσης ότι θα έπρεπε να αποδειχθεί κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου «(...) αν υπήρξε ή όχι παράβαση, και κάτω από ποιες συνθήκες». Συνεπώς, είναι δυνατόν — όπως ομολογεί η προσφεύγουσα — το Δικαστήριο να μη διαπιστώσει την παράβαση του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ούτε η έκδοση μιας τέτοιας αποφάσεως θα έθιγε άμεσα την προσφεύγουσα. Συνεπώς, σε καμία περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν θα θιγόταν άμεσα από την πράξη της οποίας ζήτησε την έκδοση (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-32/93, *Ladbroke* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1015, σκέψη 41).

- 64 Επομένως, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι υπάρχει παραλληλισμός μεταξύ της προσφυγής ακυρώσεως και της προσφυγής κατά παραλείψεως, εν προκειμένω η προσφεύγουσα δεν θα θιγόταν άμεσα.
- 65 Τρίτον, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η παρεχόμενη από το άρθρο 175 της Συνθήκης προσφυγή κατά παραλείψεως εξαρτάται από την ύπαρξη υποχρέωσης προς ενέργεια του οικείου οργάνου, με αποτέλεσμα να αντίκειται προς τη Συνθήκη η προβαλλόμενη παράλειψη. Συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί ποιες είναι οι υποχρεώσεις της Επιτροπής βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης. Από την οικονομία του άρθρου αυτού προκύπτει ότι αυτό αναθέτει στην Επιτροπή (και στα άλλα κράτη μέλη) την αποστολή να μεριμνά για την τήρηση από τα κράτη μέλη των αποφάσεων που λαμβάνει η Επιτροπή στο πλαίσιο του άρθρου 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης και ότι της παρέχει την εξουσία να προσφεύγει απ' ευθείας στο Δικαστήριο, χωρίς να κινεί προηγουμένως διοικητική διαδικασία κατ' αντιδικίαν (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Boussac, σκέψη 23).
- 66 Από τη διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, και γενικότερα από το σύνολο των διατάξεων του άρθρου αυτού, προκύπτει ότι η εξουσία εποπτείας που διαθέτει η Επιτροπή έναντι των κρατών μελών που δεν συμμορφώνονται προς την απόφασή της εντός της ταχθείσας προθεσμίας συνεπάγεται ευρεία εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να κινήσει μια διαδικασία υπό την έννοια της διατάξεως αυτής. Αντιθέτως, διαθέτει διακριτική ευχέρεια, αποκλείουσα το δικαίωμα οποιουδήποτε προσώπου να αξιώσει από αυτή να λάβει μια συγκεκριμένη θέση (βλ., για παράδειγμα, την προαναφερθείσα απόφαση Star Fruit κατά Επιτροπής, σκέψη 11, και την προαναφερθείσα διάταξη Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, σκέψη 43).
- 67 Πρέπει επί πλέον να υπομνηστεί ότι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, το ένδικο βοήθημα που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης δεν είναι παρά μια παραλλαγή της κατ' άρθρο 169 της Συνθήκης προσφυγής λόγω παραβάσεως, ειδικώς προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα προβλήματα που παρουσιάζουν οι κρατικές ενισχύσεις για τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Boussac, σκέψη 23). Όμως, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τη σκοπιμότητα ασκήσεως ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγής λόγω παραβάσεως. Αυτή η εξουσία εκτιμήσεως κατά κανένα τρόπο δεν εξαρτάται από αιτήσεις των ιδιωτών να ενεργήσει η Επιτροπή προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση,

είτε εντός του πλαισίου του άρθρου 169 είτε εντός του πλαισίου του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης (βλ., για παράδειγμα, τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 4ης Ιουλίου 1994, T-13/94, Century Oils Hellas κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-431, σκέψη 14, και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιανουαρίου 1996, T-575/93, Koelman κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1, σκέψη 71).

- 68 Κατά συνέπεια, η άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως της Επιτροπής όσον αφορά την προσφυγή στο Δικαστήριο δεν συνοδεύεται από καμία υποχρέωση που θα μπορούσε να επικαλεστεί η προσφεύγουσα προκειμένου να διαπιστωθεί παράλειψη της καθής. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το δεύτερο σκέλος της προσφυγής κατά παραλείψεως είναι απορριπτέο ως απαράδεκτο.
- 69 Όσο για το πρώτο σκέλος της προσφυγής κατά παραλείψεως, δηλαδή τη φερόμενη παράλειψη της Επιτροπής να λάβει απόφαση κατόπιν της αιτήσεως της ΑΙΤΕC, πρέπει να υπομνηστεί ότι η προσφυγή κατά παραλείψεως εξαρτάται από την ύπαρξη υποχρέωσης προς ενέργεια του οικείου θεσμικού οργάνου. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο πρέπει να εξετάσει αν η προσφεύγουσα απέδειξε ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να λάβει έναντι αυτής μια τέτοια απόφαση.
- 70 Συναφώς, πρέπει πρωτίστως να υπομνηστεί ότι δεν έχουν εκδοθεί οι προβλεπόμενοι από το άρθρο 94 της Συνθήκης ΕΚ κανονισμοί εφαρμογής. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν προβλέπει τη λήψη αποφάσεως όπως αυτή την οποία αφορά η υπό κρίση προσφυγή κατά παραλείψεως.
- 71 Εντούτοις, πρέπει να εξακριβωθεί αν η προαναφερθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, ιδίως σκέψη 29, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης και του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), μπορεί να εφαρμοσθεί στην προκειμένη υπόθεση. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να επισημανθεί μια ουσιαστική διαφορά μεταξύ της παρούσας υποθέσεως και της υποθέσεως Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, η οποία είχε ως αντικείμενο τη διαπίστωση από την Επιτροπή μιας παραβάσεως ενός ιδιώτη. Στην

υπόθεση εκείνη, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε το δικαίωμα άλλου ιδιώτη, έχοντας υποβάλει καταγγελία, να αξιώσει απόφαση της Επιτροπής επί της καταγγελίας του. Εν προκειμένω, η επίδικη παράλειψη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης. Ενώ το πρώτο εδάφιο της διατάξεως αυτής προβλέπει συμμετοχή των ενδιαφερομένων στη διαδικασία, το δεύτερο εδάφιο δεν κάνει πλέον μνεία της ανωτέρω συμμετοχής. Πράγματι, μετά τη λήψη απόφασης με την οποία διαπιστώνεται η έλλειψη νομιμότητας μιας ενισχύσεως, η Επιτροπή πρέπει να διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τον τρόπο εκτελέσεως της απόφασης αυτής, από τον οποίο μπορούν να ανακύψουν περίπλοκα ζητήματα συνδεδόμενα με την επιστροφή της παράνομης ενισχύσεως (βλ., επίσης, την απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1995, C-349/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1995, σ. I-343, σκέψη 13). Κατά συνέπεια, η προαναφερθείσα απόφαση Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εν προκειμένω.

72 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει απόφαση, κατά παράβαση υποχρεώσεως που υπέχει.

73 Η λύση αυτή δεν αποκλείει, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ενδεχόμενο να είναι υποχρεωμένη η Επιτροπή, για λόγους χρηστής διοικήσεως και διαφάνειας, να πληροφορήσει τον καταγγέλλοντα για τη συνέχεια που δίδεται στην απόφασή της. Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή προέβη σε επαρκή ανταλλαγή πληροφοριών με την προσφεύγουσα.

74 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι απαράδεκτο και το πρώτο σκέλος της προσφυγής κατά παραλείψεως. Επομένως, η προσφυγή κατά παραλείψεως είναι εν όλω απορριπτέα ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

75 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα.

Εφόσον η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να φέρει τα δικαστικά της έξοδα, καθώς και τα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.**
- 2) Η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και τα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής.**

Kirschner

Vesterdorf

Bellamy

Καλογερόπουλος

Potocki

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 22 Μαΐου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

H. Kirschner